

Пояснимо, що спочатку «Шатрище» (перший приклад) позначало географічні об'єкти (село в Сумській області та печеру у Воронежській області), але порівняння років і віків із печерою змусило поета топонім зробити символічним знаком. У свою чергу, слово «Одіссея» спершу означало назву твору, але індивідуально-авторське осмислення тексту першоджерела повністю «знищило» це значення, і в наведеному контексті (другий приклад) під цим словом читач уже розуміє подорож або взагалі плінність життя.

На парадигматичному рівні семіотичного аналізу К. Скрипник пропонує виділяти також два способи цього типу трансформацій – підстановки та транспозиції [9, с. 24]:

1) підстановка – процес, у результаті якого замість образу-символу підставляється знак будь-якого типу, проте інтерпретується це злиття як суто символічне. Це засвідчують такі приклади:

«І що таке життя поета?»

Одна прощальна сигарета» (Д. Кремень) [6];

«Спить-сія твоя легка рука.

Ніч зависла – синя пелерина» (В. Бойченко) [там само].

Запропоновані приклади вказують, що процес підстановки відбувається як своєрідний метафоричний перехід.

2) транспозиція – процес, унаслідок якого відбувається перестановка елементів бінарних опозицій, наприклад: «чоловіче / жіноче», «людське / нелюдське», «добре / погане», «світле / темне», «радісне / сумне» тощо [9, с. 24]. Наприклад:

«Барвінку лепет і троянд очища –

Немов сторожа, не посмертна тінь» (Д. Кремень);

«Хрущав граніт на щелепах дробарки.

Спливав Печерськ у банях-цибухах» (Б. Мозолевський).

Ці приклади свідчать про те, що транспозитиватися можуть переважно метонімічні образи-символи.

Отже, осмислення сутності образу та символу, а також їхнє застосування в різних лінгвістичних і не тільки лінгвістичних сферах призвело до появи таких понять, як «обра-символ» і «знак-символ». Огляд наукових праць засвідчив, що ці поняття не є тотожними, хоча й мають низку спільних ознак, вони більшою мірою є взаємозумовлювальними, причому первинним є образ, а вторинним – знак. Визначені диференціальні властивості цих феноменів дали змогу проаналізувати та пояснити типи семіотичних трансформацій, які зазнають мовні одиниці символічного характеру в текстах поетичних творів В. Бойченка, Д. Кременя та Б. Мозолевського. Нами зроблено спробу дати більш розширене пояснення механізмів уже раніше виокремлених типів семіотичних трансформацій – сигматичних (додавання та «знищення») й парадигматичних (підстановка і транспозиція). Всі способи образно-знакового переходу проілюстровано відповідними прикладами.

У подальшому вважаємо, що необхідно дослідити суто функціональний потенціал символічних знаків у поезіях вищезазначених авторів.

Література:

1. Альбота С. М. Символ і образ / С. М. Альбота // Каразінські читання : Людина. Мова. Комунікація : тези доповідей XIII наукової конференції з міжнародною участю 7 лютого 2014 року. – Частина 1 : А – Л. – Харків, 2014. – С. 10–11.
2. Великий літературознавчий словник-довідник / Р. Т. Гром'як, Ю. І. Ковалів та ін. – К. : ВД «Академія», 1997. – 752 с.
3. Горчак Т. Ю. Теоретичні засади дослідження семіотичного аспекту словесного образу-символу / Т. Ю. Горчак // Проблеми семантики слова, речення та тексту : зб. наук. праць : [відп. ред. Н. М. Корбозерова]. – К. : Вид. центр КНЛУ, 2007. – Вип. 19. – С. 39–44.
4. Желязкова В. Знак та образ як взаємозалежні реалії у семіозисі мовного простору художнього твору / Вікторія Желязкова // Лінгвістика. – 2013. – Вип. XXI. – С. 110–113.
5. Науменко Н. Наукове осмислення образності слова у вивченні культурології / Наталія Науменко // Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах : Збірник наукових праць. – К., 2006. – Вип. 13. – С. 116–129.
6. Николаев литературный : международный литературный интернет-журнал писателей России, Украины, Канады, Израила [Электронный ресурс] / [гл. ред. В. Качурин] // Режим доступа : <http://litnik.org/index.php/poeziya/> ; Название с экрана.
7. Осадчая С. Символика Великопостного богослужения в контексте современной культуры [Электронный ресурс] / Светлана Осадчая // Режим доступа : <http://glierinstitute.org/ukr/digests/038/10.pdf> ; Название с экрана.
8. Пирс Ч. С. Избранные философские произведения. Пер. с англ. / Перевод К. Голубович, К. Чухрукидзе, Т. Дмитриева. – М. : Логос, 2000. – 448 с.
9. Семиотика : книга для студентов / Автор-составитель Скрипник К. Д. – Ростов-на-Дону : РИО Ростовского филиала Российской таможенной академии, 2000. – 127 с.
10. Шкуропат М. Ю. Іконічність художнього образу (на матеріалі творів І. С. Шмельова) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.06 «Теорія літератури» / Марина Юрїївна Шкуропат. – Донецьк, 2007. – 21 с.

УДК 81'23

Н. В. Зозуля,

Национальный педагогический университет имени М. П. Драгоманова, м. Київ

РОЛЬ ПЕСТУШОК У ФОРМУВАННІ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ

Статтю присвячено дослідженню одного з жанрів дитячого фольклору – пестушки. Аналізуються лексичні особливості жанру, визначається вплив пестушки на формування мовної особистості дитини.

Ключові слова: дитячий фольклор, пестушка, мовна особистість, мовна картина світу.

THE ROLE OF PESTUSHKA IN THE FORMATION OF CHILDREN'S LINGUISTIC PERSONALITY

The article investigates one of the genres of children's folklore – pestushkas. The lexical features of the genre are analyzed, the influence of pestushka on the formation of the children's linguistic personality and its role in the process of learning the native language is determined.

The problem of formation of linguistic personality is one of the most urgent problems of modern linguistic. It covers all aspects of the language and is associated with other sciences: psychology, sociology, philosophy, and others. The object of investigation in this case is a person and things, which surround it.

The works of children's folklore differs with genres and stylistic originality, specific system of images and artistic means. In the process of historical development in these works acquired certain content and form that best meet children's ethics.

Each genre of children's folklore has its own features, corresponds to a child's age and implements specific objectives

folk pedagogy. So, with the help of pestushka child records in his mind the objects and actions in the process of accumulation of information about the world, start to get acquainted with the surrounding reality.

Pestushka is the small plot, which is formed in a simple spread or compound sentence. It accompanies the various steps of the child. Pestushka is included in a child's life from the very first months and accompanies him to the end of the first year. It's the verbal accompany of the exercises needed for health.

Key words: children's folklore, pestushka, linguistic personality, linguistic world-image.

РОЛЬ ПЕСТУШЕК В ФОРМИРОВАНИИ ЯЗЫКОВОЙ ЛИЧНОСТИ РЕБЕНКА

Статья посвящена исследованию одного из жанров детского фольклора – пестушки. Анализируются лексические особенности данного жанра, определяется влияние пестушки на формирование языковой личности ребенка.

Ключевые слова: детский фольклор, пестушка, языковая личность, языковая картина мира.

Проблема становления языковой личности – одна из наиболее активно разрабатываемых проблем современной лингвистики, которая охватывает все аспекты языка и находится на стыке целого ряда наук: психологии, социологии, филологии, лингвистики и др. Объектом исследования при этом выступает как сам человек, так и то, что его окружает. Как невозможно изучать человека вне вербальной коммуникации, так невозможно познать язык, «не выйдя за его пределы и не обратившись к его творцу, носителю, пользователю – к человеку с конкретной языковой личностью» [3, с. 248].

Вышесказанное обуславливает актуальность нашего исследования, посвященного определению роли детского колыбельного фольклора в формировании языковой личности ребенка, выявлению его роли в процессе обучения родному языку.

Произведения детского фольклора отличаются жанровым и стилистическим своеобразием, специфичной системой образов и художественных средств. В процессе исторического развития в этих произведениях выработались определенное содержание и форма, наиболее соответствующие детской этике, они стали основой в обучении ребенка родному языку и передаче от поколения к поколению национально-культурных и морально-этических норм и традиций.

Основы современных подходов к изучению фольклорного материала формировались в исследованиях В. Я. Проппа, Е. М. Мелетинского, Г. М. Акимова, В. П. Аникина. Язык фольклора изучали Т. В. Цивьян, И. В. Тубалова, Ю. А. Эмер, С. Е. Никитина, С. Ю. Неклюдова, К. А. Богданова и др. Исследованием детского фольклора занимались М. П. Чередникова, М. В. Осорина, М. Ю. Новицкая.

Каждый жанр детского фольклора (пестушка, потешка, прибаутка, колыбельная, считалка и т.п.) имеет четко выраженные жанровые особенности, соответствует определенному возрасту ребенка и реализует конкретные задачи народной педагогики.

Пестушка (от слова *пестовать*, то есть «нянчить, холить») – короткий стихотворный напев нянюшек и матерей, каким они сопровождают действия ребёнка, которые он совершает в самом начале своей жизни. Впервые в отдельную жанр пестушки выделила О. И. Капица [2], ее точку зрения поддержал В. П. Аникин [1]. С языковой точки зрения, они представляют собой небольшие (от 2 до 8 строк) тексты, включающие разного рода повторы (слов, строк, звуков). Как правило, это один небольшой сюжет, сформированный в простом распространенном или сложносочиненном предложении и сопровождающий какое-либо действие ребенка.

Пестушки вводятся на начальном этапе в формирования языковой личности ребенка. Они входят в жизнь ребенка с первых месяцев и сопровождают его, как правило, до конца первого года, т.е. они относятся к первому периоду онтогенеза – доречевому.

По мнению ученых, пестушки выполняют строго определенную бытовую функцию: они являются сводом приемов физического воспитания, вербально оформляя физические упражнения, необходимые для здоровья, и являясь вспомогательным приемом напоминания матери, когда и как необходимо проделывать ту или иную процедуру и как дозировать время [2; 4].

Главной особенностью жанра является его мажорность, так как, согласно требованиям народной педагогики, чтоб воспитать здорового, любознательного человека, необходимо в часы бодрствования поддерживать в нем радостное настроение. Поставленные цели реализуются опосредованно через приятные ощущения от касания материнских рук при массаже, свободного движения ручек и ножек, а также от общения с матерью: ее эмоциональное состояние (любовь, ласка, нежность) является своеобразной «коммуникативной установкой» для ребенка (речь идет о каузации, т.е. «внушении» малышу положительных эмоций, что в свою очередь придает коммуникации мелиоративный характер). Эти первые впечатления фиксируются в памяти ребенка и формируют положительное отношение ко всему дальнейшему процессу обучения.

В текстах пестушек отражаются все стороны быта и крестьянской семьи, что усиливает конкретно-познавательный эффект и эмоциональность жанра. Номинируется только знакомое ребенку, только то, что можно подкрепить зрительно.

Тексты пестушек способствуют первичному знакомству с окружающим миром, несут информацию о нем; основная нагрузка ложится на слово, и именно оно должно содержать экспрессию. Таким образом, с первых месяцев жизни ребенок опосредованно вводится в мир трудовых процессов через представленные в текстах денотаты. В сознании ребенка формируется отношение к труду как к основной морально-этической ценности жизни.

Кроме того, в природе пестушек заложена эмоциональность, которая способствует активизации процесса овладения ребенком родным языком.

Интонационно пестушки выдержаны в мажорных тонах. Тексты имеют положительную эмоциональную окраску, поскольку наполнены материнской любовью и нежностью.

Все тексты пестушек классифицируются по целевому назначению: массаж тела ребенка (*Потягунюшки, порастунюшки, Поперек толстунюшки, А в ручки фатунюшки, А в роток говорок, А в головку разумок; Вьюшки, вьюшки, Вьюшки-вью, Колотушки колочу, Приколачиваю.*), обучение сознательному движению руками (*Лунь плывет <...>, Уты полетели, На головку сели. Сели, сели посидели Да опять улетели*), развитие опорно-двигательных функций (*Тра-та-та, тра-та-та! Вышла кошка за kota. Кот ходит по лавочке, Водит кошку за лапочки; Топы, топы по лавочке, Цапы, цапы за лапочки; Скок-поскок, Сколочу мосток, Серебром замощу, Всех ребят пушу*), утешение (*У лисы боли, У волка боли, У Николаши боль На березку лес улети; Не плачь, не плачь, детка, Прискачет к тебе белка, Принесет орешки, Для маминной потешки.*), стимулирование речевой деятельности (*Ах, поет, поет Соловушка! Ах, поет, поет молоденький*) и т.п.

Лексика пестушек четко ограничена: вербализуется только то, что окружает ребенка, что постоянно подкрепляется зрительными образами. Память ребенка не перегружается лишними, недоступными для понимания абстрактными языковыми значениями. Чаще всего в текстах представлены следующие тематические группы слов:

1) лексеми со значенням родства: *маменька, тятенька, бабушка, дедушка, брат (Батюшке – сажень! Матушке – сажень! Братцу – сажень! Сестрице – сажень! А мне – долга, долга, долга; Петушок, петушок На поветку взлетел Трое лапотков сплел И себе, и жене, и своячинке),*

2) соматическая лексика: *ручки, ножки, роток, голова-головка (Водичка, водичка, Умой мое личико – Чтоб глазки блестяли, Чтоб щечки горели, Чтоб смеялся роток, Чтоб кусался зубок; Топ, топ, топ, топ, Ходи-ходи ножкой Твердо по дорожке);*

3) названия животных и птиц (как домашних, так и диких): *кот (кошка), собака; гусь, петушок; лошадка; волк, лиса; лебедь, лунь, соловушка (Та-та-та, та-та-та, Вышла кошка за кота; Кот ходит по лавочке, Водит кошку за лапочки, Топы-топы по лавочке, Цапы-цапы за лапочки; С гуся вода, С лебедя вода, С моего дитя – Вся худоба; Зайчик, ты зайчик, Коротеньки ножки, Сафьяны сапожки!..);*

4) названия растений: *березка (У волка боли, У лисы боли, У Николаши боль На березку в лес улетит);*

5) названия природных реалий: *гора, лес, река;* 5) названия одежды: *рубашечка, чеботок (Тяни холсты – На покроичку; Тяни холсты – На рубашечку; Петушок, петушок На поветку взлетел Трое лапотков сплел И себе, и жене, и своячинке; Зайчик, ты зайчик, Коротеньки ножки, Сафьяны сапожки!);*

6) названия различных артефактов – строений, предметов обихода, кулинарных изделий и т.п.: *избушка, поветка; лавочка, столешничек, сковородка, молоток; лепешки, пирожок, каравай (Петушок, петушок На поветку взлетел...; Мешу, мешу тесто, Есть в печи место, Пеку, пеку каравай! Головоньку – валяй, валяй! Трушки-потрушки, Пекла баба ватрушки, Ватрушечки, Колобушечки).*

Кроме того, в пестушках часто встречаются глаголы движения (*ходить, лететь, плыть* и т.п.); глаголы речевой деятельности (*говорить, петь*); лексемы, обозначающие процессы труда: *мишть* (избушку), *ловить* (рыбку), *тянуть* (холсты, чмрogi), *подковать* (чеботок), *плести* (лапоток), *месить* (тесто), *печь* (каравай) и др.: *– Ножки, ножки, Куда вы бежите? – В лесок по мошок: Избушку мишть, Чтоб не холодно жить; Дыбки, дыбки! Шла баба по грибки, А дед по опенки; Лиса по лесу ходила, Звонки песни выводила, Лиса лычки драла, Лиса лапотки сплела.*

Семантическая насыщенность пестушек усиливается символической образностью: гусь – символ внимательности и предвидения; лебедь – символ чистоты, милосердия; вода – символ благословения Божьего и т.п.

Из лексических средств в пестушках чаще всего используются синонимия (*Ах, поет, поет Соловушка! Ах, поет, поет Молоденький; Молоденький, Хорошенький, Пригоженькой; А тпру, тпру, тпру! Не вари кашу круту, Вари жиденькую, Вари мякенькую, Да молошенькую*) и антонимия (*Большие ноги шли по дороге – Маленькие ножки бежали по дорожке; А ту-ту-ту-ту! Не вари кашу круту, Вари жиденьку, Корми Митеньку*). Антонимические связи слов лежат в основе антитезы: *У кошки боли, у собачки боли, у лошадки боли, А у Ванюшки не боли.*

Усилению значимости слова, его экспрессивности в пестушках способствуют разнообразие повторы. В отличие от повторов в колыбельных, определяемых характером напева, в пестушках (которые в основном скандируются, а не поются) повторы представляют собой явление ритмическое, способствующее активному восприятию общей семантики текста, формированию лексического запаса, напр.: *Куй, куй ковалек; Уты, уты, петушок; Стой дыбки, Стой дыбки; Пили, пили пила* и др.

Уже в столь раннем возрасте ребенку предлагаются тексты, в которых заложены основы ассоциативного мышления и мышления по аналогии: называется орган человеческого тела и его назначение (*В ручки – фатунюшки, в ножки – ходунюшки, в роток – говорок, в голову – разумок*); название животного и его характерного действия или признака (*Петушок, петушок, Золотой гребешок, Маслена головушка, Шёлкова бородушка! Что ты рано встаёшь, Голосисто поёшь, Ване спать не даёшь?*); действия и его объекта (*Лиса по лесу ходила, Звонки песни выводила, Лиса лычки драла, Лиса лапотки сплела; Мешу, мешу тесто, Есть в печи место, Пеку, пеку каравай!*); действия и места совершения (*Большие ноги шли по дороге – Маленькие ножки бежали по дорожке; Ехал мальчик маленький На лошадке каренькой – По ровенькой дорожке*) и т.д.

Лексика пестушек конкретна, абстрактные понятия практически отсутствуют. Как известно, развитие словарного запаса человека шло от конкретного к абстрактному: сначала появились существительные, называющие реально воспринимаемые объекты, потом (отнюдь не скоро) – прилагательные и глаголы [5, с. 52].

Ребенок в своем освоении языка проходит тот же путь, что и все человечество: от конкретных предметов, обозначаемых существительными, к абстрактным понятиям [5]. В текстах анализируемых нами пестушек знаменательные части речи распределяются таким образом: имена существительные – 60%, глаголы – 28%, прилагательные – 8%, наречия – 3%, местоимения – 1%. Такая статистика свидетельствует о том, что посредством пестушек ребенок фиксирует в своем сознании предметы и действия в процессе накопления информации об окружающем мире. Описательная роль прилагательных на данном этапе сведена до минимума, поскольку, как отмечал К.И. Чуковский, маленькие дети практически не воспринимают эпитетов [6, с. 52].

Слов, непосредственно обозначающих эмоции, в пестушках немного, однако эмоционально окрашенная лексика представлена широко (*ножки, роток, петушок, соловушка, рубашечка, хорошенький, пригоженький* и мн. др.). Негативно окрашенная лексика в пестушках отсутствует. Это объясняется возрастными особенностями ребенка (его радостным отношением к миру) и обуславливается главным принципом колыбельного фольклора: все, что касается ребенка, положительно ориентировано.

Ребенок отличается от взрослых особым мировосприятием. Уникальность детской картины мира выражается в творческом преобразении действительности благодаря воображению и фантазии, особой мифологичности детского мышления. Важнейшее место в процессах развития, обучения и воспитания принадлежит языковой картине мира, являющейся базовой в структуре языковой личности. Посредством языковой картины мира, отраженной в текстах пестушек, ребенок начинает свое знакомство с окружающей действительностью. Процесс этот сам по себе является позитивно окрашенным, так как учитывает возрастные особенности ребенка, его интерес ко всему новому. Уже на начальном этапе развития подсознательное усвоение ребенком лексического запаса происходит целенаправленно. Посредством лексики отражаются основные морально-этические принципы народа: труд как основа жизни, ценностная значимость своей семьи, ребенка, сострадательное отношение к человеку и т.п. Все это влияет на формирование мировоззрения, закладывает основы определенной философии и ценностной ориентированности.

В перспективе планируется изучение роли других жанров детского фольклора в формировании языковой личности ребенка.

Литература:

1. Аникин В. П. Русские народные пословицы, поговорки, загадки и детский фольклор / В. П. Аникин. – М.: Учпедгиз, 1957. – 240 с.

2. Капица О. И. Детский фольклор / О. И. Капица. – Л., 1928. – 222 с.
3. Караулов Ю. Н. Русский язык и языковая личность / Ю.Н. Караулов. – М.: Наука, 1987. – 264 с.
4. Мельников М. Н. Русский детский фольклор / М. Н. Мельников. – М.: Просвещение, 1987. – 100 с.
5. Негневицкая Е. И. Язык и дети / Е. И. Негневицкая, А. М. Шахнорович. – М.: Наука, 1981. – 111 с.
6. Чуковский К. И. От двух до пяти / К. И. Чуковский. – М.: Педагогика, 1990. – 384 с.

УДК 811.11:8162:579.167

О. А. Каниболоцька,

Запорізький національний університет, м. Запоріжжя

МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ДРУГОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Стаття присвячена дослідженню питання розвитку іношомовної комунікативної компетенції студентів мовних вузів у процесі вивчення другої іноземної мови. Аналізується процес розвитку та інтенсифікації іношомовної комунікативної компетенції на основі самостійного збагачення мовного досвіду студентів.

Ключові слова: іношомовна комунікативна компетенція, інформаційні технології, друга іноземна мова.

MODEL OF FORMATION OF FOREIGN LANGUAGE COMMUNICATIVE COMPETENCE OF STUDENTS USING THE INFORMATION TECHNOLOGY IN SECOND LANGUAGE STUDYING

The article deals with the problem of development of foreign language communicative competence of students in the process of second foreign language studying. The author presents the process of development and intensification of foreign language communicative competence based on self-enriching experience language students.

Keywords: foreign language communicative competence, information technology, second foreign language.

МОДЕЛЬ ФОРМИРОВАНИЯ ИНОЯЗЫЧНОЙ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦИИ СТУДЕНТОВ-ФИЛОЛОГОВ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПРОЦЕССЕ ИЗУЧЕНИЯ ВТОРОГО ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА

Статья посвящена исследованию развития иноязычной коммуникативной компетенции студентов языковых вузов в процессе изучения второго иностранного языка. Анализируется процесс развития и интенсификации иноязычной коммуникативной компетенции на основе самостоятельного обогащения языкового опыта студентов.

Ключевые слова: иноязычная коммуникативная компетенция, информационные технологии, второй иностранный язык.

Сучасний стан міжнародних зв'язків України, вихід її на європейський та світовий простір дають змогу розглядати іноземну мову як важливий засіб міжкультурного спілкування. Основне призначення основної та другої іноземних мов як предметної навчальної галузі – сприяти опануванню студентами умінь і навичок спілкування в усній і писемній формах відповідно до завдань і соціальних норм мовленнєвої поведінки у типових сферах і ситуаціях. Нове соціальне замовлення суспільства в галузі освіти, зокрема щодо навчання іноземних мов в Україні, зростаючі потреби у спілкуванні та співпраці між країнами і людьми з різними мовами та культурними традиціями вимагають суттєвих змін у підході до викладання, оновлення змісту і методів навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах.

Загальносвітові процеси глобалізації і сучасні інформаційні технології зумовили формування нової моделі освіти, яка виявилася в концепції відкритого європейського освітнього простору. Реформа освіти в Україні включає як один зі своїх провідних компонентів – реформу мовної освіти, тобто перш за все реформу навчання іноземних мов і методики такого навчання. У методиці викладання другої іноземної мови накопичено значний теоретичний та практичний досвід (А. Будько, Г. Вороніна, Б. Лапідус, Б. Лебидінська, О. Палій та ін.). Незважаючи на увагу вчених-методистів до питань викладання другої іноземної мови, ми можемо констатувати, що на теперішній час недослідженими залишаються проблеми розробки методики вивчення другої іноземної мови з опорою на першу іноземну мову, особливості формування «вторинної» мовної особистості у вищій школі.

У зв'язку із входженням України до єдиної європейської зони вищої освіти та реалізації ідей болонського процесу в системі вищих навчальних закладах України доцільно визначити місце інформаційних технологій в курсі англійської мови як другої іноземної із врахуванням ключових позицій в контексті європейських вимог. Однією з таких позицій є кредитно-модульна система організації навчального процесу (КМСОНП). КМСОНП – це модуль організації навчального процесу, яка базується на поєднанні модульних технологій навчання та залікових освітніх одиниць (кредитів) [3, с. 5]. Запровадження вищезазваної системи у вищих навчальних закладах України обумовлює необхідність розробки моделі кредитно-модульної організації формування іношомовної комунікативної компетенції студентів мовних спеціальностей у процесі вивчення другої іноземної мови.

Аналіз сучасних досліджень (Є. Азімов, С. Рудницька, І. Фролов, В. Шинкарук, М. Ярмаченко та інших) дає підстави для трактування понять «моделі» як уявлених або матеріально реалізованих предметних, знакових чи мислених образів об'єктів, відношень між ними, що відповідно відтворюють, імітують чи відображають певні характеристики (властивості, ознаки, принципи внутрішньої організації або функціонування) оригіналів. Відповідно, трактується «моделювання» – як репродукування характеристики певного об'єкта на інший об'єкт, побудову та вивчення моделей реальних явищ. Отже, метою моделювання організації формування іношомовної комунікативної компетенції студентів-філологів 5 курсу у процесі вивчення другої іноземної мови (англійської) в умовах КМСОНП є доцільна організація, планомірне й систематичне забезпечення процесу оволодіння студентами іношомовної комунікативної компетенції.

Модель кредитно-модульної організації навчання іношомовної комунікативної компетенції студентів-філологів 5 курсу мовних спеціальностей у процесі вивчення англійської мови як другої іноземної розроблялась в контексті з новими вимогами до розвитку освіти в напрямку приєднання вищих навчальних закладів України до Болонського процесу. Це означає, що модель повинна відтворювати всі складники навчального процесу, які є характерними для європейської зони освіти, а саме: навчаюча діяльність викладача; навчаюча діяльність студентів і організація навчання в умовах кредитно-модульної системи навчання. Розглянемо ці елементи детальніше.